

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра клінічної фармакології та внутрішньої медицини
Навчальний рік 2025 - 2026

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ВІКОВІ АСПЕКТИ ФАРМАКОТЕРАПІЇ»

(назва освітнього компоненту)

Вибірковий освітній компотнент

Форма здобуття освіти

очна

(очна, заочна, дистанційна)

Галузь знань

22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність

228 «Педіатрія»

(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності)

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма) 228 «Педіатрія»

Другого магістерського рівня вищої освіти

Курс 5

Силабус навчальної дисципліни
розглянуто на засіданні кафедри
клінічної фармакології та
внутрішньої медицини

Протокол від

“27” серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Князькова І.І.

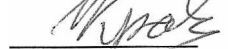
(ініціали, прізвище)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем професійної
підготовки дисциплін
терапевтичного профілю

Протокол від

“31” серпня 2021 року № 1

Голова

(підпис)

Кравчун П.Г.

(ініціали, прізвище)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Князькова Ірина Іванівна – завідувачка кафедри клінічної фармакології та внутрішньої медицини, д. мед. н., професорка
2. Біловол Олександр Миколайович – професор кафедри клінічної фармакології та внутрішньої медицини, академік НАМН України, д.мед.н., професор
3. Ільченко Ірина Анатоліївна - к.мед.н., доцентка кафедри клінічної фармакології та внутрішньої медицини
4. Дунасва Інна Павлівна – к.мед.н., доцентка кафедри клінічної фармакології та внутрішньої медицини
5. Кірієнко Олександр Миколайович- к.мед.н., доцент кафедри клінічної фармакології та внутрішньої медицини

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

ІІІ	Контактний тел.	E-mail:	Адреса кафедри	Розклад занять	Консультації
Князькова Ірина Іванівна	098-427-73-29	ii.kniazkova@knmu.edu.ua	Пр.Л.Малої, 2а. ДУ «Національний інститут терапії імені Л.Т.Малої НАМН України»	Відповідно до розкладу занять	Відповідно до графіку консультацій
Біловол Олександр Миколайович	057-393-90-47	knmu.clinpharm@gmail.com	---"---	---"---	---"---
Ільченко Ірина Анатоліївна	050-902-59-51	ia.ilchenko@knmu.edu.ua	---"---	---"---	---"---
Дунаєва Інна Павлівна	097-254-02-13	ip.dunaieva@knmu.edu.ua	---"---	---"---	---"---
Кірієнко Олександр Миколайович	050-281-78-79	om.kirienko@knmu.edu.ua	---"---	---"---	---"---
Лаба Олена Вікторівна	097-962-14-58	ov.laba@knmu.edu.ua	---"---	---"---	---"---
Молодан Дмитро Володимирович	050-266-68-35	dv.molodan@knmu.edu.ua	---"---	---"---	---"---
Барбашова Вікторія Олександрівна	097-270-37-74	vo.barbashova@knmu.edu.ua	---"---	---"---	---"---

Місце проведення практичних занять: учбові кімнати кафедри клінічної фармакології та

внутрішньої медицини на базі ДУ «Національний інститут терапії ім. Л.Т. Малої НАМН України» (пр. Л.Т. Малої 2А, м. Харків).

Місце проведення лекцій: аудиторія ДУ «Національний інститут терапії ім. Л.Т. Малої НАМН України» (пр. Л.Т. Малої 2А, м. Харків).

Час проведення занять: понеділок, вівторок, серeda, четвер, п'ятниця (у відповідності до розкладу).

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Вікові аспекти фармакотерапії» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) “Педіатрія”

Опис навчальної дисципліни (анотація). На теперішній час в усіх високорозвинених країнах світу відбувається стрімке постаріння населення. За прогнозами ООН, через 25 років кількість людей старше 60 років досягне 12 млрд осіб. При цьому очікується збільшення чисельності тих, кому буде за 80 років; набагато більше, ніж зараз, стане і 100-річних. Згідно з нещодавно проведеним дослідженням, кількість літніх людей віком 75 - 80 років щорічно зростає на 24%. В Україні також збільшується кількість людей похилого віку. Якщо наприкінці ХХ сторіччя у нашій країні налічувалось близько 10 млн осіб пенсійного віку, що складало 20%, то зараз в деяких регіонах України кількість таких осіб вже наближається до 30% від чисельності всього населення, а з роками кількість таких людей буде ще збільшуватись. Складності лікування таких пацієнтів пов'язані як зі значною кількістю супутніх захворювань, так і з особливостями дії лікарських засобів (ЛЗ) у осіб літнього віку. Крім того застосування сучасних високоефективних ЛЗ в педіатрії також потребує поглибленого вивчення особливостей дії ліків у дитячому віці, зокрема фармакодинаміки, фармакокінетики, взаємодії ЛЗ. Призначаючи терапію завжди потрібно враховувати вікові особливості хворої дитини, проводити спеціальний розрахунок дозування ліків, оцінювати можливість виникнення побічної дії ЛЗ та інші фактори, які мають вирішальне значення для ефективності та безпеки лікування.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Вікові аспекти фармакотерапії» є вивчення особливостей впливу ЛЗ на організм людини різних вікових категорій, вивчення особливостей фармакокінетики, фармакодинаміки ЛЗ у пацієнтів різного віку, методи контролю ефективності та безпеки застосування ліків.

Міждисциплінарні зв'язки: «Вікові аспекти фармакотерапії» як навчальна дисципліна:

а) ґрунтується на вивченні здобувачами вищої медичної освіти медичної біології, нормальної та патологічної фізіології, мікробіології, медичної хімії, фармакології, клінічної фармакології, клінічних дисциплін, лабораторної та функціональної діагностики та інтегрується з цими дисциплінами;

б) закладає основи вивчення студентами клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання з клінічної фармакокінетики та фармакодинаміки в процесі подальшого навчання і у професійній діяльності;

в) закладає основи формування уявлень про загальні принципи медикаментозної терапії основних захворювань і окремих їх проявів у хворих різних вікових категорій, а також у жінок в періоди вагітності та лактації.

Пререквізити. Вивчення дисципліни «Вікові аспекти фармакотерапії» передбачає попереднє засвоєння навчальних дисциплін з медичної біології, нормальної та патологічної анатомії, нормальної та патологічної фізіології, біохімії, мікробіології, пропедевтики, медичної генетики, фармакології та медичної рецептури, епідеміології та принципів доказової медицини, екстреної та невідкладної медичної допомоги, внутрішньої медицини, фармакології, клінічної фармакології, педіатрії а також практичні навички догляду за геріатричними та педіатричними хворими, їх ведення у поліклінічних та стаціонарних умовах.

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни «Вікові аспекти фармакотерапії» мають застосовуватися при вивченні суміжних дисциплін протягом 6 року навчання

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE
<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=3898>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Вікові аспекти фармакотерапії» є підготовка фахівців, які володіють достатнім обсягом теоретичних знань та практичних навичок для розуміння раціональної лікарської терапії у конкретного хворого, враховуючи індивідуальні особливості організму, перебіг та форму захворювання, наявність супутньої патології, на основі даних доказової медицини, навчання магістрів процесам всмоктування, розподілу, біотрансформації та виділення лікарських речовин, вивчення побічної дії ліків, особливості дії і вплив різних станів організму (вік, вагітність, супутні захворювання) на чутливість до медикаментів, взаємодії різних препаратів при їх сумісному призначенні.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Вікові аспекти фармакотерапії» є підготовка магістра з достатнім обсягом теоретичних знань та практичних навичок для розуміння та оцінювання максимально раціональної медикаментозної терапії у конкретного хворого, який в повній мірі володіє методологією оцінки ефективності і безпечності ЛЗ на підставі фармакокінетики, фармакодинаміки можливих виявів побічної дії, особливостей перебігу захворювання, віку хворого, оптимальних лікарських форм, складання раціональних комбінації ліків.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої медичної освіти повинні:

Знати:

- сучасні класифікації ЛЗ,
- особливості клінічної фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії та взаємодії основних груп ЛЗ у хворих різного віку;

- принципи взаємодії ЛЗ при їх комбінованому призначенні;
- основні параметри фармакокінетики ліків;
- основні види та переваги лікарських форм у хворих різних вікових категорій, принципи вибору доз ЛЗ;
- методи клініко-лабораторного дослідження для оцінки ефективності та безпеки призначення ліків;
- прояви можливої побічної дії та симптоми передозування при застосуванні лікарських засобів, методи їх попередження і лікування;
- особливості застосування ЛЗ у хворих різного віку;
- особливості взаємодії ЛЗ основних груп;

Вміти:

- проводити опитування хворих з метою збору лікарського анамнезу і передбачати можливість виникнення ускладнень фармакотерапії;
- вибирати необхідні ЛЗ, адекватну лікарську форму та дозовий режим введення при призначенні хворим різних вікових груп;
- визначати основні методи клінічного дослідження хворих для оцінки ефективності і безпеки призначення ЛЗ та аналізувати їх результати;
- використовувати основні параметри фармакокінетики з метою раціонального призначення ліків;
- інтерпретувати і враховувати у клінічній практиці особливості клінічної фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії та взаємодії основних груп ЛЗ;
- передбачити наслідки взаємодії ліків при комбінованому використанні та володіти навичками профілактики і корекції небажаних ефектів ЛЗ;
- виписати та провести фармакотерапевтичний аналіз виписаних препаратів,
- пояснювати залежність дії ЛЗ від особливостей фармакокінетики у пацієнтів різного віку, супутніх захворювань та супутньої терапії,
- оцінювати співвідношення користь/ризик при застосуванні ЛЗ,
- створити алгоритм допомоги пацієнтам при гострому отруєнні ЛЗ,
- вміти заповнювати друковану та електронну карту, щодо небажаної побічної дії ліків та надавати допомогу при їх виявленні;
- вміти виписати рецепти ЛЗ,
- уявити цілісну систему теоретичних основ клінічної фармакокінетики та фармакодинаміки; факторів, що сприяють виникненню змін метаболізму, дії ЛЗ, збільшують ризик розвитку побічної дії;
- визначати основні фармакокінетичні параметри ЛЗ;
- визначати основні фармакодинамічні параметри ЛЗ;
- оцінювати можливість взаємодії препаратів;
- прогнозувати побічну дію;
- мати поняття про систему фармакологічного нагляду в Україні та основні шляхи вирішення проблеми попередження ускладнень при застосуванні ЛЗ у хворих різних вікових груп.

1.4. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

- *Інтегральні компетентності:*

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

- *Загальні компетентності:*

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим; здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та професійної діяльності; здатність до адаптації та дії в нових ситуаціях; здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків; здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.

- *Фахові компетентності:*

мати навички опитування літніх пацієнтів та дітей, особливо молодшого віку; призначати необхідні лабораторні та інструментальні дослідження та правильно оцінювати отримані результати; вміти встановити попередній і клінічний діагноз; вміти визначити необхідний режим праці та відпочинку, особливості харчування під час лікування; вміти діагностувати невідкладні стани та володіти навичками надання екстреної медичної допомоги і виконання медичних маніпуляцій; вміти планувати та проводити санітарно-гігієнічні, профілактичні та протиепідемічні заходи, у тому числі щодо інфекційних хвороб; ретельно вести медичну документацію.

ПРН 1– здобуття особою загальних та спеціальних фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, умінь, навичок, компетентностей, необхідних для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з її діяльністю в медичній галузі на відповідній посаді

ПРН 2 – знання психофізіологічних особливостей людини, здоров'я людини, підтримки здоров'я, профілактики захворювань, лікування людини, здоров'я населення

Застосування знань та розумінь:

ПРН 3 – здатність застосовувати набуті знання, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря, сфера застосування яких передбачена переліками синдромів та симптомів, захворювань, невідкладних станів, лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій

ПРН 4 – збір інформації про пацієнта

ПРН 5 – оцінювання результатів опитування, фізичного обстеження, даних лабораторних та інструментальних досліджень

ПРН 6 – встановлення попереднього клінічного діагнозу захворювання

ПРН 7 – визначення характеру, принципів лікування захворювань.

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **соціальний навичок (Soft skills):**

- комунікативність: реалізується через метод роботи в групах та мозковий штурм під час аналізу клінічних кейсів, метод презентації результатів самостійної роботи та їх захисту в групі;
- робота в команді: реалізується через метод роботи в групах та мозковий штурм під час аналізу клінічних кейсів;
- конфлікт-менеджмент: реалізується через ділові ігри;
- тайм-менеджмент: реалізується через метод самоорганізації під час практичних занять та самостійної роботи;
- лідерські навички: реалізується через метод презентації результатів самостійної роботи та їх захисту в групі.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 22 Охорона здоров'я	Нормативна
Загальна кількість годин –90	Спеціальність: 228 «Педіатрія»	Рік підготовки (курс):
		5-й
		Семестр
		9-й або 10-й
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних –20 самостійної роботи студента -70	Освітній ступінь: Другий магістерський рівень ОПП 228 «Педіатрія»	Лекції
		0 год.
		Практичні, семінарські
		20 год.
		Лабораторні
		0 год.
Самостійна робота		
70 год.		

		Індивідуальні завдання: год.
		Вид підсумковою контролю: залік

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції не передбачені програмою

2.2.2 Семінарські заняття не передбачені програмою

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Тема 1. Основні принципи фармакотерапії в аспекті вікових особливостей. Тема 2. Особливості фармакокінетики і фармакодинаміки ЛЗ в залежності від віку.	3 2	лекція, кейс-метод, презентація, відеофільми, дискусія, відеороліки, демонстрація, розповідь-пояснення, бесіда	Тестовий контроль, усне опитування, Творчі завдання, доповідь, виступ на задану тему
2.	Тема 3. Особливості вікових метаболічних змін, стану кровообігу і внутрішніх органів у літніх пацієнтів. Тема 4. Особливості дозування, способу введення ліків у пацієнтів похилого та літнього віку. Поняття поліпрагмазії.	3 2	лекція, кейс-метод, презентація, відеофільми, дискусія, відеороліки, демонстрація, розповідь-пояснення, бесіда	Тестовий контроль, усне опитування, Творчі завдання, доповідь, виступ на задану тему
3.	Тема 5. Особливості фармакодинаміки і фармакокінетики ЛЗ у дитячому та підлітковому віці Тема 6. Особливості підбору дози та способів призначення ЛЗ у дітей різних вікових груп. Дитячі форми випуску ЛЗ.	3 2	лекція, кейс-метод, презентація, відеофільми, дискусія, відеороліки, демонстрація, розповідь-пояснення, бесіда	Тестовий контроль, усне опитування, Творчі завдання, доповідь, виступ на задану тему

4.	Тема 7. Особливості застосування ЛЗ під час вагітності та лактації. Залік.	3 2	лекція, кейс-метод, презентація, відеофільми, дискусія, відеороліки, демонстрація, розповідь-пояснення, бесіда	Тестовий контроль, усне опитування, Творчі завдання, доповідь, виступ на задану тему
	Разом	20		

2.2.4. Лабораторні заняття не передбачені програмою

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Тема 8. Взаємодія ЛЗ залежно від віку пацієнта	5	Робота з літературою та інформаційними ресурсами	Тестовий контроль, усне опитування на практичному занятті
2	Тема 9. Особливості фармакодинаміки і фармакокінетики ЛЗ у немовлят	5	Робота з літературою та інформаційними ресурсами	Тестовий контроль, усне опитування на практичному занятті
3	Тема 10. Особливості метаболізму ЛЗ у літніх пацієнтів.	5	Робота з літературою та інформаційними ресурсами	Тестовий контроль, усне опитування на практичному занятті
4	Тема 11. Необгрунтовані призначення ЛЗ у літніх пацієнтів.	5	Робота з літературою та інформаційними ресурсами	Тестовий контроль, усне опитування на практичному занятті

5	Тема 12. Лікарські взаємодії та побічні реакції у літніх пацієнтів	5	Робота з літературою та інформаційними ресурсами	Тестовий контроль, усне опитування на практичному занятті
6	Тема 13. Особливості стану та зміни внутрішніх органів в залежності від віку	5	Робота з літературою та інформаційними ресурсами	Тестовий контроль, усне опитування на практичному занятті
7	Тема 14. Побічна дія ЛЗ у віковому аспекті.	5	Робота з літературою та інформаційними ресурсами	Тестовий контроль, усне опитування на практичному занятті
8	Тема 15. Особливості клінічної фармакотерапії у дітей різного віку.	5	Робота з літературою та інформаційними ресурсами	Тестовий контроль, усне опитування на практичному занятті
9	Тема 16. Особливості антропометричних змін в залежності від віку та їх значення на дію ЛЗ	5	Робота з літературою та інформаційними ресурсами	Тестовий контроль, усне опитування на практичному занятті
10	Тема 17. Побічні та небажані реакції ЛЗ у різні періоди вагітності та у лактуючих жінок. Тератогенні та ембріотоксичні реакції.	5	Робота з літературою та інформаційними ресурсами	Тестовий контроль, усне опитування на практичному занятті
11	Тема 18. Лікарські взаємодії при коморбідній патології у літніх хворих.	5	Робота з літературою та інформаційними ресурсами	Тестовий контроль, усне опитування на практичному занятті
12	Тема 19. Питання прихильності до лікування у літніх пацієнтів. Принципи раціонального підбору терапії хворим похилого та літнього віку.	5	Робота з літературою та інформаційними ресурсами	Тестовий контроль, усне опитування на практичному занятті
13	Тема 20. Особливості антропометричних змін в	5	Робота з літературою та	Тестовий контроль, усне опитування на

	дитячому віці, які можуть впливати на дію ліків.		інформаційними ресурсами	практичному занятті
14	Тема 21. Особливості ниркових змін у літніх осіб, які впливають на дію ліків.	5	Робота з літературою та інформаційними ресурсами	Тестовий контроль, усне опитування на практичному занятті
	Разом	70		

Індивідуальні завдання.

1. Детальне опрацювання тем, які не входять до плану практичних занять, написання за ними реферату, тез та доповіді для участі у науково-практичних конференціях студентів та молодих вчених.
2. Створення навчальних відеофільмів з викладачем.
3. Створення мультимедійних презентацій, наочних схем у вигляді таблиць та у електронному варіанті за допомогою редактора Power Point за темами занять.
4. Виготовлення засобів для унаочнення навчання (стендів, таблиць, тощо).
5. Участь у фахових студентських олімпіадах з дисципліни та конкурсах творчих робіт

Методи навчання:

Словесні

Методи навчально-пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладу, частково-пошуковий метод, дослідницький метод.

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності: індуктивні і дедуктивні методи навчання, методи стимулювання і мотивації навчання.

Методи контролю як методи навчання (контролю з боку викладача, самоконтролю, взаємоконтролю, самокорекції, взаємокорекції).

Наочні

Демонстрація обстеження виписок з історій хвороб та/чи листів призначень, ситуаційних кейсів, демонстрація ілюстрацій, презентацій, шкал, таблиць, схем, алгоритмів, методів контролю ефективності та безпеки ліків, демонстрація відеофільмів до практичних занять, проспектів лікарських засобів відповідно до теми практичного заняття.

Практичні методи

Проведення клінічного розбору 1-2 хворих відповідно теми заняття, оцінка результатів лабораторних та інструментальних досліджень обстежень, складання та чи корекція плану лікування відповідно до стандартів лікування, особливостей взаємодії ліків (фармакокінетична, фармакодинамічна) на засадах персоніфікованого підходу.

Методи контролю:

опитування та перевірка теоретичних знань та практичних навичок,

- тестовий контроль,
- ситуаційні клінічно-орієнтовані задачі,
- диспути

Організація поточного контролю. Викладачі слідкують за тим, щоб кожен студент отримав необхідну компетенцію в областях, що входять до тем практичних занять. Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичному занятті відповідно до конкретних цілей. Застосовуються такі засоби оцінки рівня підготовки студентів: тести, розв'язання ситуаційних задач, трактування та оцінка результатів лабораторних досліджень, методика призначення терапії, контроль засвоєння практичних навичок. Оцінювання поточної навчальної діяльності (ПНД) на кожному практичному занятті здійснюється за традиційною 4-бальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Підсумковий контроль: залік.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Організація поточного контролю. Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичному занятті відповідно до конкретних цілей. Застосовуються такі засоби оцінки рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, розв'язання ситуаційних задач, оцінка фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей груп лікарських засобів, написання рецептів лікарських засобів, згідно теми заняття. Оцінювання здійснюється за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре»,

«задовільно» та «незадовільно». Перерахунок середньої оцінки за поточну навчальну діяльність у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...» або середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу АСУ. Мінімальна кількість балів, яку має набрати студент за поточну діяльність під час вивчення розділу, становить 120 балів, максимальна кількість балів - 120 балів. До підсумкової атестації - заліку допускаються лише ті студенти, які не мають академічної заборгованості і мають не менш 120 балів (середній бал за поточну навчальну діяльність не менше 3,0).

Оцінювання самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Оцінювання індивідуальних завдань студента здійснюється за умов виконання завдань викладача (доповідь реферату на практичному занятті,

доповідь з презентацією на практичному занятті, доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей, участь у Всеукраїнській олімпіаді). Бали (не більше як 10) додаються, як заохочувальні. Загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.

Організація підсумкового контролю – заліку. Залік – проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни. Допуск до заліку визначається у балах ПНД, а саме: min – 120 балів. Залік з дисципліни або її частини – це процес, протягом якого перевіряються отримані за курс:

- рівень теоретичних знань;
- розвиток творчого мислення;
- навички самостійної роботи;
- компетенції – вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...»

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		

4.45-4,46	178	3.67-3,69	147
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139

Відповідність оцінювання дисципліни в балах оцінюванню в традиційних оцінках

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

3.2. Перелік питань до підсумкового контролю- заліку:

1. Клінічна фармакокінетика в залежності від віку.
2. Поняття біоеквівалентності. Шляхи введення ЛЗ.
3. Синергічні та антагоністичні медикаментозні взаємодії ЛЗ.
4. Взаємодія їжі та ЛЗ.
5. Розподіл ЛЗ в організмі в залежності від віку пацієнта.
6. Метаболізм ЛЗ в залежності від віку.
7. Виведення ЛЗ з організму в залежності від віку.
8. Клінічна фармакодинаміка у віковому аспекті.
9. Селективність ЛЗ.
10. Взаємозв'язок між фармакодинамікою та фармакокінетикою.
11. Типи побічних ефектів ЛЗ у віковому аспекті.
12. Побічна дія ЛЗ.
13. Взаємодія ЛЗ.
14. Особливості клінічної фармакології у вагітних жінок.
15. Поняття про систему мати-плацента- плід.
16. Класифікація ЛЗ за ризиком розвитку ембріотоксичної та тератогенної дії.

17. Накопичення ЛЗ в тканинах ембріона та плода.
18. Застосування окремих груп ЛЗ у вагітних.
19. Особливості клінічної фармакології у лактуючих жінок.
20. Лікарські препарати, що впливають на секрецію молока.
21. Особливості клінічної фармакології у ЛЗ у немовлят.
22. Особливості клінічної фармакології від вікових категорій в дитячому віці.
23. Особливості клінічної фармакології у похилому віці.
24. Основні принципи фармакотерапії в аспекті вікових особливостей.
25. Взаємодія ліків при комбінованому використанні у хворих похилого віку.

3.3. Контрольні питання

Полягають в методичних рекомендаціях до кожного заняття.

3.4. Індивідуальні завдання здобувача освіти - з дисципліни (далі - ІЗЗ) сприяють більш поглибленому вивченню здобувачем освіти теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Види індивідуальних завдань з певної навчальної дисципліни визначаються навчальною програмою з дисципліни. Терміни отримання, виконання і захисту індивідуальних завдань визначаються графіком, що розробляється кафедрою на кожний семестр. ІЗЗ виконується здобувачем освіти самостійно із одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника. Допускаються випадки виконання ІЗЗ комплексної тематики кількома студентами.

ІЗЗ оцінюються в балах (не більше 10), що додаються до балів, набраних за ЗНД по закінченню вивчення дисципліни або її частини, при проведенні «заліку».

Загальна сума балів за ЗНД та ІЗЗ не може перевищувати 120 балів. Для дисциплін, формою контролю яких є «диф.залік», сума балів за ЗНД та ІЗЗ не може перевищувати 200 балів.

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щоб досягти цілей навчання і успішно пройти курс «Фітотерапія» необхідно:

1. з першого дня включитися в роботу;
2. регулярно відвідувати, не спізнюватися і не пропускати практичні заняття;
3. попередньо готувати матеріал до його розгляду на практичному занятті;
4. на практичних заняттях необхідно бути одягнутими у медичний халат, мати змінне взуття. Враховуючи застороги щодо розповсюдження коронавірусної хвороби мати також змінні маски, антисептики для обробки рук;
5. мати фонендоскоп, зошит, ручку;

6. виконувати всі домашні завдання і активно працювати на практичних заняттях;
7. при необхідності звертатися за допомогою до викладача.

Здобувачі вищої освіти можуть обговорювати колективно різні завдання, але їх виконання - строго індивідуально. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами безпосередньо під час заняття. Не допускаються запізнення студентів на практичні заняття.

Пропуски практичних занять відпрацьовуються година в годину викладачу групи або черговому викладачу. Прийом відпрацювань та консультації проводяться щоденно з 15.00 до 17.00 згідно до «Положення про порядок відпрацювання студентами навчальних занять» від 07.12.2015 № 415.

Певні зміни відпрацювань можливі згідно Положень МОН та МОЗ України, а також Наказів та розпоряджень керівництва ХНМУ враховуючі епідеміологічну ситуацію поширення коронавірусної хвороби в регіоні.

Здобувачі вищої освіти з особливими потребами повинні зустрітися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контакуйте з викладачем.

Заохочується участь студентів у проведенні наукових досліджень та конференціях за даною тематикою.

Усі студенти ХНМУ захищені Положенням про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ, розробленого з метою визначення дієвого механізму врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із дискримінацією та сексуальними домаганнями. Положення розроблено на підставі таких нормативно-правових актів: Конституції України; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»; Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»; Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод; Конвенції про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти; Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Загальної рекомендації № 25 до параграфу 1 статті 4 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Зауважень загального порядку № 16 (2005) «Рівне для чоловіків та жінок право користування економічними, соціальними і культурними правами» (стаття 3 Міжнародного пакту економічних, соціальних і культурних прав; Комітет з економічних, соціальних та культурних прав ООН); Рекомендацій щодо виховання в дусі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в дусі поваги до прав людини і основних свобод (ЮНЕСКО); Концепції Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року. ХНМУ забезпечує навчання та роботу, що є вільними від дискримінації, сексуальних домагань, залякувань чи експлуатації. Університет визнає важливість конфіденційності.

Всі особи, відповідальні за здійснення цієї політики (співробітники/-ці деканатів, факультетів, інститутів та Центру гендерної освіти, члени студентського самоврядування та етичного комітету, проректор з науково-педагогічної роботи), дотримуються конфіденційності щодо осіб, які повідомляють або яких звинувачують у дискримінації або сексуальних домаганнях (за виключенням ситуацій, коли законодавство вимагає розголошення інформації та/або коли розкриття обставин Університетом необхідне для захисту безпеки інших).

ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності, або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються студентам/-кам або співробітникам/-цям університету, розповсюджуються на всіх без винятку за умови належної кваліфікації. Антидискримінаційна політика та політика протидії сексуальним домаганням ХНМУ підтверджується Кодексом корпоративної етики та Статутом ХНМУ.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Відповідно до ст.42 Закону України «Про освіту» та Закону України «Про вищу освіту», враховуючи рекомендації Національного агентства забезпечення якості вищої освіти, які затверджені рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 29 жовтня 2019 року (протокол № 11) в університеті вдосконалено нормативну базу з питань академічної доброчесності. Враховуючи діюче законодавство, ми прагнемо того, щоб університетська спільнота була спрямована на запобігання, перешкоджання та зупинення проявів академічної недоброчесності шляхом створення позитивного, сприятливого й доброчесного освітнього і наукового середовища.

[Наказ №305 від 27.08.19 р. щодо організації навчально-виховного процесу в ХНМУ Кодекс академічної доброчесності ХНМУ](#)

[Наказ № 165 від 02.07.2020 р. про заходи з розвитку системи академічної доброчесності в ХНМУ](#)

[Положення про академічну доброчесність](#)

[Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ](#)

[Рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Закон України «Про освіту», стаття 42](#)

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Клінічна фармакологія. Навчальний посібник для студентів медичних вузів, лікарів-інтернів, лікарів загальної практики, сімейної медицини/ О.М. Біловол, Л.Р. Боброннікова, та ін. – Х.: ТОВ «Планета-прінт», 2017. – 336 с.
2. Компендиум 2017 – лекарственные препараты / под. ред. В.Н. Коваленко. – К.: МОРИОН, 2017. – 2560 с. – ISBN 978-966-2066-71-5.
3. Клінічна фармакологія невідкладних станів у практиці стоматолога: навч. посіб. / О. М. Біловол, Л. Р. Боброннікова, І. І. Вакалюк та ін.; за ред. О. М. Біловола. – К.: Медицина, 2018. – 296 с.
4. A Textbook of Clinical Pharmacology and Therapeutics/ Derek Waller Anthony Sampson- Elsevier.- 2017.- P.744 - ISBN: 9780702071676
5. Basic & Clinical Pharmacology.11th ed. Norwalk, Conn: Appleton and Lange, 2010.
6. Clinical Pharmacology.12th Edition/ Morris Brown Pankaj, Sharma Fraz, Mir Peter Bennett.- Elsevier.-2018-P.720- ISBN: 9780702073281

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE:
<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=3898>
2. Державний реєстр лікарських засобів www.moz.gov.ua
3. Уніфіковані протоколи ведення хворих www.moz.gov.ua
4. www.studmedlib.ru
5. www.Med-Tutorial.ru
6. www.Med-books.by
7. Австралійський бюлетень небажаних лікарських реакцій.
<http://www.tga.health.gov.au/adr/aadrb.htm>.
8. Британський щомісячний бюлетень з безпечності застосування лікарських засобів.
<http://www.mhra.gov.uk/Publications/Safetyguidance/DrugSafetyUpdate/index.htm>.
9. Лекції для післядипломної освіти «Принципи клінічної фармакології» Клінічного центру Національного інституту здоров'я США.
<http://www.cc.nih.gov/researchers/training/principles.shtml>.
10. Міжрегіональне товариство спеціалістів доказової медицини:
<http://www.osdm.org/index.php>
11. Вісник доказової медицини: <http://www.evidence-update.ru>
12. Європейське товариство клінічних фармакологів і фармакотерапевтів:
<http://www.eacpt.org>

13. Ресурс з фармакогенетики. <http://www.pharmgkb.org/>.
14. On-line реєстрація небажаних лікарських реакцій на сайті FDA. <https://www.accessdata.fda.gov/scripts/medwatch/medwatch-online.htm>.
15. Ресурс по взаємодії лікарських засобів: <http://medicine.iupui.edu/flockart/>
16. Робоча група з фармакотерапії Європейського товариства кардіологів <https://www.escardio.org/>.